

“Ho estan profanant tot”

L'escriptora índia Arundhati Roy aporta el seu punt de vista sobre la guerra i la resistència mundial contra l'hegemonia nord-americana.

Arundhati Roy és considerada una icona dels crítics amb la globalització. Aquesta escriptora, que va créixer en una població de Kerala, al sud de l'Índia, va ser guardonada el 1997 amb el Premi Booker. La seua novel·la *El déu de les coses petites* (Empúries), amb la qual l'erudita arquitecta de quaranta-un anys va obtenir el més important premi en llengua anglesa, es va traduir a quaranta llengües. Els seus escrits sobre l'11 de setembre de 2001, sobre la guerra a l'Afganistan i les repercussions de la globalització han proporcionat a aquesta autora assentada a Nova Delhi un sorprenent prestigi mundial i una crítica punyent.

—Quins sentiments li provoquen les imatges de guerra de l'Iraq?

—Lluito sobretot per mantenir sota control la indignació i la ràbia, per preservar el seny. Mire de mantenir la calma. Qui deixa de controlar la seua ràbia, comença a patir.

—Què és el que la posa furiosa?

—Ser espectadora de l'espant de la guerra en la televisió i haver de pair l'horror de la propaganda. En definitiva, compondre-me-les amb el fet que ens han furtat la llengua quan sota l'estendard de la “llibertat iraquiana” s'assassinen persones. Tinc la sensació que ho estan profanant tot; es com si visquérem en un manicomi on els metges són bojós molt perillosos.

—El general nord-americà Tommy Franks va declarar que aquesta guerra seria com cap altra en la història.

—En això tenia excepcionalment raó. Que hi hagut mai una guerra amb uns precedents així? Fa dotze anys els nord-americans i els seus aliats van bombardejar l'Iraq. Tot seguit, s'hi van decretar unes sancions que van costar la vida de vora un milió i mig d'iraquians. Després el Consell de Seguretat de l'ONU va obligar Saddam a desarmar-se en gran part...

—...a la qual cosa no hi ha res a objectar.

—El que no és gens clar és que dos membres permanents del Consell de Seguretat ataquen el país quan se n'ha anat a terra. És com si vostè proposara de fer una cursa a algú a qui prèviament ha trencat les cames i damunt li fera riure que aquest no poguera caminar. L'administració de Bush actua insidiosament quan retrau als iraquians que lluiten amb joc brut. Quina altra cosa poden fer unes persones pobres i en una posició desesperadament inferior?

—No obstant això, la manera en què els iraquians van mostrar els presoners de guerra constituïa una infracció de la Convenció de Ginebra.

—De la mateixa manera que la matança dels talibans presos a Mazar-e-Xarif, el maltractament dels detinguts a la badia de Guantánamo o bombardejar mercats a Bagdad.

—El món sencer ha pogut seguir en directe el tiroteig als deserts iraquians. Com valora aquesta presència mediàtica?

—Malgrat la propaganda massiva de la CNN, la BBC i unes altres emissores de televisió, la gran majoria —llevat dels EUA, la Gran Bretanya i Israel— està en contra d'aquesta guerra. Les persones llegeixen entre les imatges; no es deixen enganyar. Aquí, a l'Índia, molts que em van atacar pels meus articles crítics arran de l'11 de setembre em vénen ara amb sentències com "els EUA són una nació d'assassins".

—Com reacciona davant d'aquest fet?

—Mire de frenar-los i els explique que, si més no, una quarta part dels ciutadans nord-americans està també en contra d'aquesta guerra i són milers els qui han sortit al carrer per manifestar-s'hi així. Jo defenso la societat civil nord-americana.

—La "coalició dels compromesos" pot perdre la lluita per guanyar-se els cors i les ments?

—La batalla propagandística, igual com la guerra mateixa, no va gens d'acord amb els plans. A Bàssora els aliats hi van destrossar el subministrament d'aigua, van matar de fam la població i encara s'estranyen que no els aplaudesquen per fer-ho.

Els pobres, els colpejats i els humiliats tenen unes reserves enormes d'orgull i dignitat. Pensem, per exemple, en els palestins: hem d'esperar que se sotmeten a la superioritat de forces israeliana perquè només així acabe aquest conflicte tan horrible?

—Quina altra cosa poden fer? No tenen cap possibilitat des del punt de vista militar, igual com els iraquians.

—És cert. Sembla que l'Iraq esdevindrà una segona Palestina sota l'ocupació dels EUA. Des de fa dotze anys es troba en estat de setge. I no hem d'oblidar que els iraquians es van rebel·lar contra la dominació colonial britànica durant dècades. Aquest és, per cert, un punt interessant. No sols allí, sinó també al Caixmir i a Palestina l'imperi britànic, si més no, comparteix la responsabilitat dels actuals conflictes. És una trista continuïtat històrica que ara Tony Blair bombardege els "indígenes" de l'Iraq.

—Representa aquesta guerra el ressorgiment del colonialisme?

—Sí. Els EUA, que al principi se situaven críticament respecte al colonialisme europeu, ara han adoptat el paper dirigent. Des de la Segona Guerra Mundial, sobretot nord-americans blancs bombardegen sobretot persones no blanques. Des de Corea, passant per Vietnam fins a l'Afganistan i l'Iraq, entaulen guerres en les quals podem veure el missatge racista: "Vosaltres, els del Tercer Món, no compteu per a res."

—El problema són realment els *stupid white men*, com els anomena Michael Moore, l'estadounidenc guanyador d'un Oscar? Es tracta en efecte d'una qüestió d'estupidesa o simplement interessos?

—M'agradaria que foren estúpids. En tot cas, ocasionen una destrucció

"Tenim dèspotes bojos que són sostinguts i armats per la superpotència fins que no li porten la contra"

horrible. I no hem d'oblidar que els nord-americans blancs van fundar la seua nació basant-se en el genocidi dels indis i en l'esclavitud.

—Abans de la guerra George W. Bush parlava dels Estats Units com d'un "país amant de la pau".

—Ho trobe ridícul, però la majoria dels nord-americans s'ho van empassar. Hermann Göring va afirmar a Nürenberg que és fàcil tenir el poble a les teues esquenes si li inculques que és atacat.

—Bush no és un nazi i hi ha tot un seguit de bones raons per derrocar un dictador sense escrúpols de la mena de Saddam Hussein. Aquestes raons són reconegudes per gairebé el conjunt de la comunitat d'estats...

—L'opressió més repugnant va regnar a l'Iraq en els anys en què els EUA sostenien i armaven el règim de Saddam.

—Amb tot i això, els iraquians es trobarien millor sense Saddam Hussein.

—A l'estat indi de Gujarat hi hagué fa un any unes matances promogudes pel Govern en les quals feixistes hindús van assassinar vora 2.000 musulmans. Em semblaria una bona idea derrocar aquest Govern. Ara bé, han d'alliberar les forces aèries dels Estats Units les persones de Gujarat amb míssils de creuer? Cada societat ha de trobar el seu propi camí per lluitar contra la injustícia i l'opressió.

—Refusa tota mena d'intervenció exterior?

—En les dictadures la comunitat internacional hauria de reforçar-hi la societat civil. A l'Iraq, tanmateix, s'esdevingué tot el contrari amb les sancions. El règim de Saddam Hussein en resultà enfortit.

—Pensem, per exemple, en el genocidi a Cambodja sota Pol Pot o les batalles a Rwanda: no tenen les Nacions Unides en determinades situacions l'obligació moral d'intervenir militarment per tal d'evitar matances?

—Jo partesc de molt abans. Per exemple, quan la confrontació entre l'Índia i el Pakistan havia arribat al punt àlgid, els britànics van intentar vendre més armes a tots dos bàndols. Abans de considerar si matem moltes persones per evitar així tal vegada l'assassinat de més gent encara, ens haurem de posar d'acord sobre si la producció d'armes ha de tenir una importància econòmica d'aquesta mena.

—No és això irrealista? Al capdavall, hi ha bastants dictadors que ja tenen prou armes terribles.

—Jo ho veig més aviat així: d'una banda tenim la superpotència nord-americana, amb un arsenal gegantí d'armes de destrucció massiva. D'altra banda, tenim dèspotes bojos que són sostinguts i armats per la superpotència fins que no li porten la contra.

—Quina relació veu entre l'11 de setembre i les bombes sobre Bagdad?

"Veig el mateix comportament en Bin Laden i en Bush. D'aquesta guerra podem deduir que ha fet conscients els governs del Tercer Món que necessiten armes nuclears per a estar segurs davant dels Estats Units."

—Els atemptats de l'11 de setembre va ser un colp irracional i violent contra l'hegemonia dels Estats Units. La guerra a l'Iraq, que ens volen vendre com una nova etapa en la guerra contra el terrorisme, és la continuació irracional i violenta del projecte de l'hegemonia nord-americana. D'una banda, els terroristes fan responsables els civils de l'actuació dels seus governs. D'altra banda, aquests governs castiguen de nou els civils pels actes dels seus governs. Veig el mateix model de comportament en Bin Laden i en Bush.

—Quines lliçons podem extraure d'aquesta guerra?

—La guerra fa conscients els governs del Tercer Món que necessiten armes nuclears per a estar segurs davant dels EUA. El problema de Sad-

dam no era que tinguera armes de destrucció massiva, sinó que no en tenia cap que dissuadira realment. La guerra no crearà, com diu Bush, "pau i seguretat", sinó una espiral incontrolada d'armament...

—...i sembla que alimenta l'odi cap als Estats Units.

—Les empreses americanes s'han estès per tot el món. Des del punt de vista militar, aquestes incomptables petites illes són un malson, ja que no hi ha manera de protegir-les. Es poden posar soldats davant de cada ambaixada dels EUA, però no davant de cada sucursal del McDonald's o del Starbucks.

—Vostè va escriure que "el món aniria millor sense un cert Mister Bush". No creu que sobrevalora la seua influència com a persona?

—Sense dubte es tracta de l'imperialista elit política pensant. Així i tot, l'administració dels Estats Units podria dissimular i vendre la seua actuació imperialista amb un president més intel·ligent i amb més encant, com ara Bill Clinton. Sona absurd, però és així: Bush és bo per a nosaltres. Força les aspiracions nord-americanes de domini mundial d'una manera tan directa, arrogant i brutal que tothom ho comprèn de seguida.

—No la deprimeix, com a antiglobalitzadora, la grollera política imperialista dels nord-americans, que fa que el seu compromís sembla inútil?

—Faig el que faig no perquè pense que he de guanyar. Tot just ara torne de la vall de Narmada, al centre de l'Índia, on milers de persones inten-

"El més important és crear una plataforma per a la desobediència civil pacífica. El terrorisme no s'ha de convertir en la forma de protesta predominant."

teu impedir la construcció d'una presa ecològicament i socialment catastròfica. No tinc clar que ens n'hi sortim, però faig alguna cosa en contra perquè ho he de fer.

—Què poden fer ara les persones que estan en contra de la guerra?

—El més important és crear una plataforma per a la desobediència civil pacífica. El terrorisme no s'ha de convertir en la forma de protesta predominant. Quan Gandhi va iniciar la llegendària marxa de la sal, no era sols un acte simbòlic, sinó que estava atacant els fonaments econòmics del colonialisme. El boicot als productes nord-americans s'adiu amb aquesta tradició.

—Quin significat té per vostè que els governs d'Alemanya, França, Rússia i uns altres països s'hagen oposat als plans bel·licistes dels Estats Units?

—No idealitze cap govern, però, amb tot i això, ha estat molt important que les ambicions de l'administració dels EUA hagen estat qüestionades. No crec que un policia mundial pugui controlar el món amb moltes bombes. Per això trobe molt encoratjadores les imatges del Parlament europeu quan molts diputats mostren pancartes contra la guerra.

“Només hi ha al món una força més forta que el Govern dels EUA, i és la societat civil nord-americana”

—Podrien els Estats Units fer-se més patriòtics i més violents si se senten cada vegada més aïllats?

—Jo els trobe ja prou perillous. Només hi ha al món una força més forta que el Govern dels Estats Units i és la societat civil nord-americana. Aquesta ha d'alliberar-se de la propaganda. Tinc una alta opinió de la capacitat dels nord-americans per a alçar-se contra el seu executiu.

—En el Fòrum Social Mundial vostè afirmà: “Nosaltres som molts, ells són pocs.” Però cediran els pocs voluntàriament el seu poder i la seua riquesa?

—És clar que no. Però jo no parlo amb persones poderoses, ni mire de

convèncer-les. Aquestes bé que saben el que es fan. Provinc d'un país que va guanyar una lluita pacífica per la seua independència. Aquest és un fet singular. No sóc cap idealista, però sé que sempre que engegues un tret a un altre, et dispaes a tu mateix.

—L'autor angloneerlandès Ian Buruma la denomina “la veu perfecta del Tercer Món per als sentiments antiamericans, antioccidentals i, fins i tot, anti-blancs”.

—Ah! Aquest retret de l'antiamericanisme ha esdevingut l'arma universal contra els crítics de la política exterior de Bush. En aquesta qüestió els nord-americans són precisament els millors crítics i els més punyents. Intente sempre diferenciar entre el Govern, l'elit política, la societat i la cultura. Aquí, a l'Índia, se m'acusa de ser antiíndia, perquè he criticat el desenvolupament de les armes nuclears.

—Günter Grass va declarar que vostè escriu “amb ràbia, amb ràbia controlada”.

—Té tota la raó. És el resultat d'escriure prosa. El que escriu flueix de mi com el fum, però tot seguit ho modelo i ho esmene. Al cap i a la fi, ningú no vol que li amollen un discurs cru. Aspire a no simplificar el que és complicat i no complicar les coses senzilles. Es tracta d'un ball delicat.

—Des de la seua novel·la *El déu de les coses petites* només escriu assaigs polítics.

—Però no hi ha res per a mi que pugui reemplaçar l'escriptura de literatura, perquè ajuda a mostrar que el món posseeix coses com la bellesa i la tendresa. Si no som capaços de crear bellesa, per què lluitar?

—Per què no escriu aleshores una altra novel·la?

—Perquè tinc la sensació que visc en una època en què l'escriptor ha de prendre partit. Sent una enorme pressió a l'hora de respondre. Hi ha molts esperant que prengui partit en les grans qüestions polítiques. De vegades em fa por no tonar a sortir d'aquí.

Michael Sontheimer
© *Der Spiegel* — EL TEMPS
Traducció: Àngels Giménez